

Asia: VN/17877/2023

Lausuntopyyntö luonnoksesta hallituksen esitykseksi laiksi EU:n metsäkatoasetuksen velvoitteiden valvonnasta ja seuraamuksista

Lausunnonantajan lausunto

Toimivaltaisen viranomaisen (Ruokavirasto) nimeäminen (2 §)

-

Valvonta ja tarkastukset (4-13 §)

-

Perustellut huolenaiheet (14 §)

-

Hallinnolliset seuraamukset (15-19 §)

-

Rikkomusmaksu ja hallinnollinen seuraamusmaksu (20-24 §)

-

Määräaikainen sulkeminen hankintojen ja julkisen rahoituksen ulkopuolelle (25 §)

-

Erinäiset säännökset ja voimaantulo (26-31 §)

-

Esityksen vaikutukset (HE-luonnoksen perusteluiden luku 4.2)

Asia: Lausuntopyyntö VN/17877/2023

LUONNOS HALLITUKSEN ESITYKSEKSI LAIKSI EU:N METSÄKATOASETUKSEN VELVOITTEIDEN VALVONNASTA JA SEURAAMUKSISTA

Esitysluonnoksessa ehdotetaan säädettäväksi laki EU:n metsäkatoasetuksen velvoitteiden valvonnasta ja seuraamuksista. Lailla täydennetään Euroopan parlamentin ja neuvoston metsäkatoa ja metsien tilan heikkenemistä koskevaa asetusta. Samalla kumotaan laki puutavaran ja puutuotteiden markkinoille saattamisesta.

EU:n metsäkatoasetus on sellaisenaan Suomessa sovellettavaa oikeutta. Ehdotettua lakia on määrä soveltaa rinnakkain EU:n metsäkatoasetuksen kanssa ja siinä säädetään toimijoita ja kauppaa käyviä koskevista velvoitteista, joiden noudattaminen on edellytyksenä asetuksessa määriteltyjen tuotteiden markkinoille saattamiselle.

Laissa säädetään toimivaltaisesta viranomaisesta ja sen tehtävistä sekä hallinnollisista seuraamuksista. Toimivaltaisena viranomaisena toimisi Ruokavirasto.

Globaalin metsäkadon hillintä ja metsien tilan heikkenemisen pysäyttäminen ovat äärimmäisen tärkeitä tavoitteita, joihin Suomi on EU:ssa sitoutunut ja joita tämä laki osaltaan edistää. Lain poronhoidon kannalta oleellimmat osat koskevat ikimetsien suojelua ja metsien tilan heikentämisen kieltoa.

Ikimetsien suojelu ja metsien tilan säilyttäminen

EU:n metsäkatoasetuksessa metsäkadolla tarkoitetaan metsän raivaamista maatalouskäyttöön. Metsien tilan heikkenemisellä puolestaan tarkoitetaan metsän sellaista rakenteellista muutosta, jossa ikimetsä tai luontaisesti uudistuva metsä muuttuu plantaasiksi tai muuksi puustoiseksi maaksi. Metsien tilan heikkenemistä tapahtuu myös, mikäli ikimetsä muuttuu viljelymetsäksi.

Metsäkatoasetuksella kielletään nautaeläimistä, kaakaosta, kahvista, öljypalmusta, kumista, soijasta ja puusta valmistettujen tuotteiden saattaminen EU-markkinoille silloin kun ne on tuotettu maatalalla, jolla on tapahtunut metsäkatoa tai metsien tilan heikkenemistä 30.12.2020 jälkeen. Metsäkadoksi ei lueta metsän raivaamista rakentamisen, teollisuuden, energiantuotannon (esim. tuuli- tai aurinkovoimaloiden), teiden tai muiden yhteiskunnan teknisten perusrakenteiden käyttöön. Asetuksen mukaan metsän uudistaminen ei ole metsäkatoa, kuten eivät myöskään harvennusten, metsänhoitotöiden tai luonnonhoitotoimien toteuttaminen.

Paliskuntain yhdistys katsoo, että ikimetsien säilyttämisellä on potentiaalisesti suurin vaikutus poronhoitoalueella. Esityksessä kerrotaan, että Luonnonvarakeskuksen arvion mukaan, VMI:hin perustuen, ikimetsiä olisi puuntuotannon metsämaalla hyvin vähän ja näistäkin valtaosa Pohjois-Suomessa, eli poronhoitoalueella. Suojelumetsissä sekä metsätalouden ulkopuolella olevilla

kitumailla olevien ikimetsien turvaaminen olisi erittäin hyvä asia ja linjassa EU:n ennallistamisasetuksen sekä biodiversiteettistrategi-an tavoitteiden kanssa. On kuitenkin mahdollista, että ikimetsiä on muuallakin kuin jo valmiiksi suojel-luilla mailla tai kitumailla.

Asetusta on kritisoitu siitä, että virallistettuja ikimetsien kriteerejä ei Suomessa ole. Paliskuntain yhdis-tys katsoo, että tutkimukseen perustuvia käyttökelpoisia kriteerejä olisi kuitenkin käytettävissä ja myös FAO:n määritelmää ikimetsille voidaan käyttää suuntaa-antavana lähtökohtana.

FAO:n määritelmän mukaan keskeistä ikimetsälle on ihmisvaikutuksen puute ja pitkään jatkunut luon-nontilainen kehitys. Ikimetsät eivät ole olleet voimaperäisten, kaupallisten metsänhakkuiden piirissä, mutta niissä on voitu harjoittaa luontaistaloutta ja poimintahakkuita kotitarvekäyttöön. Vastoin HE:ssä esitettyä, Paliskuntain yhdistys katsoo, että ikimetsän tunnistamisen ei tarvitse perustua yksioikoisesti hakkuukantojen määrään, kasvupaikkatyyppiin ja nykypuuston rakenteeseen sekä sijaintiin suhteessa tiestöön tai muihin kuljetusväyliin. Alueelliset erityispiirteet olisi kyettävä huomioimaan, varsinkin poh-joisessa metsät ovat luontaisesti mäntyvaltaisia ja harvoja, ja metsäautotieverkosto on kattava. Kuiten-kin myös näillä alueilla voi olla metsää, jossa on pitkään jatkunutta luonnontilaista kehitystä, sekä luon-nonmetsien ja vanhojen metsien kriteerejä täyttäviä ominaisuuksia.

Suojelualueiden ulkopuolisten ikimetsien määrittelyssä ja kartoituksessa on käytettävä olemassa olevaa Metsähallituksen, Luonnonvarakeskuksen, Suomen ympäristökeskuksen sekä Luonnonmetsä-työryhmän kartoitus- ja tutkimustietoa. Myös ympäristöministeriön laatimia vanhojen ja luonnontilais-ten metsien kriteerejä on hyvä käyttää työssä.

Ikimetsien määrittelyssä tulee kuitenkin huomioida myös se, että kesän aikana lausuntokierroksella ole-vat ”Vanhojen metsien kriteerit Suomessa” (Diaarinro: VN/7491/2024) ovat edelleen avoimet ja yhteis-kunnassa on esitetty laajamittaisesti näiden uudelleenmäärittelyä avoimesti ja tiedeperustaisesti.

PALISKUNTAIN YHDISTYS

Anne Ollila

toiminnanjohtaja

Lausunnon valmistelija, lisätiedot: Sanna Hast, etunimi.sukunimi@paliskunnat.fi, +358 40 723 9966

Muita huomioita

-

Valkama Sirpa
Paliskuntain yhdistys